

Jagi rádjegiellan válljejuvvon Ohcejohka čájeha ovdamearkka buorre ovttasbarggus

Iehčanasvuodabeaivvi ávvufeasta ja Jagi 2015 rádjegiella 6.12.2015 Ohcejohka

Bajithoavda Kaisa Ainasoja, Lappi guovlohálddahušvirgedoaimmahat

Ohcejoga giella lea bargan logiid jagiid mávssolaš, deahttas ja mánggabearlat hálddahuš- ja fidnodeallima surggiide olli ovttasbarggu Norgga beale gránnjagiellaiguin vai bastá dorvvastit ohcejotláččaide buriid vuodđobálvalusaid sihke buresbirgejumi ovdduid. Ovttasbargu lea leamašan erenomašmearkkašahtti gádjundoaimma, sosiála- ja dearvasvuoda, skuvlendoaimma sihke asttoáiggedoaimma surggiin.

Ohcejoga válljen jagi rádjegiellan muittuha viidáseabbotge rádjeguovlluid dehálašvuodas, mii ii Lappi olggobealde leat álot čielga ášši.

Gudnejahtton soahteveteránat, buorit ohcejohkalaččat, buorit guldaleaddjit, lea somá, ahte mii sáhttit odne ávvudit dáppe riikka davimus gielddas seammá áigái sihke iehčanas Suoma dásseválddi 98. jagi ja Ohcejoga gieldda válljema jagi 2015 rádjegiellan. Laktasithan iehčanasvuodta ja rájât nannosit nuppiideaset.

Valmmaštallamat guovtti jagi geažis Suoma 100-jagi ávvufeasta várás leat juo álggahuvvon, muhto juohke iehčanasvuoda jahki lea mearkkašahtti ja ánsásá ávvudeami. Iehčanasvuodta ii leat iešalddis čielgaáššidan dihtet sii geat leat soađi áigge eallán ja dan galggašedje soađi maŋŋá reagadan sohkabuolvvat muitit. Sihke otne iehčanasvuodabeaivvi ja jagi earáge beivviid áigge mii oažžut leahkkít giitevaččat iehčanasvuodas veteranáide ja lottaide. Sin barggut ja dagut áhčieatnama buorin soađi váigadis jagiid áigge leat mihttitmeahuma árvosaččat. Lea min gudnebargu oažžut fuolahit sin buresbirgejumis ordnemín bálvalusaid maid sii dárbašit buoremus vugiid mielde.

Buorit guldaleaddjit,

vassán jagi áigge lea muittašuvvon 70 jagi dassái dáhpáhuvvan áššiid –nu Lappi soađi nohkama go álbmoga evakkos máhccimage. Moskova gaskaboddošaš ráfisoahpamuš 19 čakčamánuš 1944 lei oalle lossat Supmii ja Lappi guovlui. Laktasedjehan dasa viidádit guovlluid luohpadeamit nugo Petsamo ja oassi Salla guovllus, stuorra soahtebuhtadusmávssut ja Suomas orron duiskalaš soahteveaga eret vuodjeleapmi. Duiskalaččaid eret vuodjeleapmi lei mainnášuvvon juo čakčamánu 4. beaivvi jagi 1944 sohppojuvvon soađi vearjoluoitineavttuin, ja dat doalvvui Lappi soahtái, mii álggii čakčamánu 15. beaivvi 1944. Soađi geažil Lappi álbmot sirdojuvvui evakkoi Pohjanmaa guovlui ja Ruhtii. Lappi soahti ja – seammá maiddái nubbi máilmmesoahti Suomas – nogai mánggaid muttuid maŋŋá, maidda gulle earret eará Durdnosii falleheapmi, Roavvenjargga váldideapmi ja Giehtaruohtasa soahti, cuoŋokčamánu 27. beaivvi 1945, go maŋimuš Duiskka 20. ármeijagotti soaldáhatge geassádedje Suomas Norgga beallai Gilbbesjávrris. Dáistaleamiid nohkama gudnin gessojuvvoi alitruossaleavga stággui golmma riikka rádjegedggi luhtte Gilbbesjávrris. Jagis 1987 Suoma iehčanasvuoda 70. ávvujagi rájes cuoŋománu 27. beaivi lea ávvuduvvon sođiid veteranáid gudnin álbmotlaš veteranabeaivin.

Soađi nohkama maŋŋá giđđat 1945 Lappi álbmogis lei juo stuorra hállu máhccat ruoktoguvlui. Máhccama goittotge fertjedje maŋidit, go duiskalaččat ledje geavahan boldojuvvon eatnama daktihká, mii lei duššadan ollásit Lappi guovlluid. Viesut ja johtolatoktavuodát ledje miidnejuvvon dahje duššaduvvon vuđolaččat. Ovdalago álbmot sáhttii máhccat Lappii lei oalle garra bargu burginbargguiguin. Geassit 1945 goittotge evakkoálbmot oaččui lobi máhccat, vaikke miijnnaid geažil Lappis lei ain váralaš, ja guhkká vel soađi nohkama maŋŋá mángasat dušše dahje bártidedje miijnnaid geažil. Ruoktoguovllus Lappi álbmoga vurddii surgadis ja morašlaš oainnus. Lappi lei ollásit duššaduvvon. Viesuin, ruovdemáđiin ja geainnuin, dan áigge telefon- ja telegráfinjjáin ii ollu lean bahcan. Dasa lassin čakča lahkoniid ja dálkkit ledje galbmomin ja dárbašuvvui jođánit ássánvisttiid ja sujiid boahtti dálvvi várás.

Ođđasit huksen álggii jođánit ja fámoláččat, muhto álki dat ii dattetge lean, go eai lean huksengálvvut. Lappi oaččuige oalle mearkkašahtti veahki earret eará Ruotas ja mánggaid álbmogiid gaskasaš organisašuvnnain, ja dán veahká leige oalle stuorra dárbu. Mángasat ledje mássán ruovttu lassin soađis maiddái birgejumi

vejolašvuodaid, go boazo- ja šibitlohku lei unnon mearkašahtti ollu. Dange dihte eallima fertii álggahit álggu rájes. Oalle stuoris lei dat ođđasit huksema vuoigra ja jahkku boahtevášáigái, mii dalle álbmoga gaskavuodas lei. Dan seammá -heakka mii gáibdivččiimmet oktasaš áhčieatnamet buorin gávdnot odnege, go mii figgat oažžut Suoma ođđasit bajás, guhkká bistán ekomiija váttisvuodaid manjá. Dattetge oalle uhccin otnábeaivve váttut dovdojit, go daid veardida 70 jagi duohká.

Buorit guldaleaddjit,

Lappi lea duodálaš rájaid eanangoddi. Mis leat oktasaš eananrájat gránjáriikkain badjelaš 1600 kilomehtera- Norggain badjelaš 700, Ruotain váile 500 ja Ruoššain goasii 400 kilomehtera. Rádja eará Suomain lea dušše sullii 250 kilomehtera. Ráját dahketge Lappis erenomaža Suoma eanagottiid joavkkus. Dat leatge Lappii stuorra riggodat ja vejolašvuhta, ja fállet erenomaš vejolašvuodaid rádjeguovloovttasbargui.

Lappilaččaide rájaid rastildeaddji doaibma leage lunddolaš oassi árgabeaivieallima. Rájaid rastá gávppašuvvo, dahkkojuvvo mánggalágan ovttasbargu ja juos lea dárbu addojuvvo veahki. Fuolke- ja ustivuoda ráját eai govčča. Ná lea leamašan juo jahkečuđiid áigge, vaikke ráját leage áiggiid čađa vehá nuppástuvvan.

Rádjeguovlu ro:as, ovdelis Rádjeguovlolihttu, mii doaibmá Suoma rádjeguovlluid doarjuma ja ovddideami buorin, lea oalle fiinna árbevierru válljet jahkásaččat "Jagi rádjegieldda". Dan jagi dovddastusa oačču Ohcejoga gielda, mii lea dahkan mánggaid logiid jagiid mávssolaš, deahtás ja mánggasuorrgat hálddahus- ja fidnodat eallimii olli ovttasbarggu Norgga beale rádjegielddaiguin, nu ahte bastá dorvvastit ohcejotlaččaide buriid vuodđobálvalusaid ja buresbirgejumi ovdduid. Ovttasdoaiman lea leamašan erenomaš gádjundoaimma, sosiála- ja dearvasvuoda fuolahusa, skuvlendoaimma sihke astoáiggedoaimmaid surggiin. Dasa lassin Ohcjoga fidnodateallimii rádjegávpi ja rájaid rastildeaddji turisma leat dehálálaččat.

Erenomaš máinnašumi ánsšáša, dat ahte rájaid badjel dáhppáhuvi ovttasbargu lea olahan mángga ahkášaš gielдалaččaid gitta mánnávuodas vuorasolbmuide. Sihke Ohcejotnjálmmi ja Sirpmá skuvllaid oktasašoahpahas, man ulbmilin lea earret eará ovddidit sáme giela, kultuvrra ja iešdovddu, oahpahit oahpiid gudnejahttit lagášbirrasa goappátbeale ráj ja ovddidit sosiálalašeallima sihke Gáregasnjárgga ja Norgga Gárášjoga vuorasolbmuid Nabodeaivvadeamit, masa gulla deaivvadeamit, sierralagan prográmmat ja biebmot. leat erenomaš buori ovdamearkkat das makkár rádjeguovloovttasbargu sáhtá Leahkit. Sáme giella leage guovddáš rollas Ohcejoga gieldda rádjeguovloovttasbarggus. Nuba rádjeguovloovttasbargu leage dorjon sámiiid kulturduogáža Suoma áidna gielddas, gos sámít leat suorit lohkun.

Dát lea erenomaš fiina ášši. Sáme giela seailuma dorvvasteapmi boahtevaš sohkaolvaide lea min oktasaš ášši. Ohcejoga gielda lea dahkan ášši ovdii olu, ja lean dan jáhkus áhte ohcejohkalaš mánáin ja nuorain bohtet mánggagielat ja álbmogiid gaskasaš rávesolmot.

Ohcejoga gielda lea doaibman rádjeguovloovttasbarggus aktiivalaččat, bastevaččat ja plánavulosaččat. Ohcjotlaččat leat ávkášuvvan ovttasbarggu geažil, ja dat lea mánggain vugiin riggudahtán ohcejotlaččaid eallima. Gieldda ássit leat ožžon buriid vuodđobálvalusaid- ja eará bálvalusaid gielldaekonomiija váttisvuodain fuolakeahhtá. Ohcejoga gielda lea geavahan ávkin vejolašvuodaid, maid ráját leat buktán erenomaš bures.

Jagi rádjegieldda namuhus addá ollu posiitiiva almmusvuoda, muhto seammá áigge dat muittuha viidábutge rádjeguovlluid birra ja daid dehálášvuodas, mii ii Lappi olggobealde leat álohii čielga ášši.

Buorit ávvuguossit,

sávan liegga giitosiid Rajaseutu ry:i dan geažil, ahte jagi rádjegieldaválljejummi deavvai justa Ohcjoga gildii dán jagi. Lihku ja meneštuvvama Ohcejohkii ja ohcejotlaččaide rádjeovttasbargui maiddái boahtevášáiggi. Sávan didjiide buohkaide erenomaš buorre iehčanasvuodabeaivvi!

Giitu.

